

Tanulmányi Kalauz

az osztatlan tanárképzéshez

2019

Kedves Hallgatónk!

Először is gratulálni szeretnénk sikeres felvételijéhez, s üdvözljük Önt az SZTE polgári körében. Egyúttal örömmel nyújtjuk át Önnek rövid tanulmányi tájékoztatónkat, melyet azzal a céllal állítottunk össze, hogy bemutassuk az osztatlan tanárképzés rendszerét, az ahhoz kapcsolódó legfontosabb tudnivalókat és feladatokat, ezzel is segítve Önt tanulmányainak szervezésében.

Kalauzunkban először az osztatlan tanárképzés rendszerét és képzési követelményeit vesszük sorra, mely sokat segíthet mind az elméleti, mind a gyakorlati képzésben támasztott követelmények áttekintésében, s az ezekre való felkészülésben, majd érintünk olyan kérdéseket is, mint a diplomaszerzéshez szükséges nyelvvizsgakövetelmények vagy a szakváltás lehetőségei.

Reméljük, hogy kiadványunk megnyeri tetszését, és tanári felkészülése során segítségére lesz a képzésben való sikeres eligazodásban!

További tanulmányaihoz sok sikert kívánok:

Dr. habil. Forgács Tamás
a Tanárképző Központ főigazgatója

Tartalomjegyzék

1. Az osztatlan tanárképzés rendszere és képzési követelményei	5
1.1. Az osztatlan tanárképzés felépítése.....	5
1.2. A képzési idő és az elvégzendő kreditek száma.....	6
1.3. Szabadon választható tárgyak/kreditek	6
1.4. A kredittúllépés.....	7
1.5. Az anyanyelvi készségfejlesztés	7
1.6. Az általános- és/vagy középiskolai szakképzettség megválasztása	7
1.7. Iskolai gyakorlatok.....	9
1.8. A szakdolgozat	11
1.9. A záróvizsga és részei.....	11
1.10. A portfólió	12
2. A nyelvi követelmények	12
3. Szakváltási lehetőségek	13
3.1. Az egyik tanárszak lecserélése az osztatlan képzésen belül	13
3.2. Átjelentkezés alapszokról osztatlan tanárszakra ...	14
3.3. Szakváltás osztatlan tanári képzésről BSc/BA képzésre	14

1. Az osztatlan tanárképzés rendszere és képzési követelményei

Felsőoktatási intézményben a *tanárképzés* folyhat:

- **közismereti** tanárszakon,
- **szakmai** tanárszakon,
- **művészeti** tanárszakon,
- **gyógypedagógia** tanárszakon,
- és **hitéleti tanárszakon** (egyházi felsőoktatási intézményben).

Az SzTE-n jelenleg közismereti és művészeti tanárképzés (zenetanár) folyik, illetve a Gál Ferenc Hittudományi Főiskolával együttműködésben a hittanár-nevelőtanár képzéshez kapcsolódóan egyes szakpárok esetében biztosítjuk a közismereti tanárszakot.

1.1. Az osztatlan tanárképzés felépítése

Az **osztatlan**, kétszakos közismereti **tanárképzés** lényege, hogy a *tanári szakképzettség* és a mesterfokozat csak **két tanárszak egyidejű végzésével** és a tanári szakképzettség követelményeinek teljesítésével szerezhető meg. A két tanárszak egyenrangú, a képzést együttesen alkotják.

Az osztatlan tanárképzés **felépítését** tekintve három egységből áll:

- az **egyik** tanári szak szerinti **szakterületi** modulból,
- a **másik** tanári szak szerinti **szakterületi** modulból,
- a **tanári felkészítés** moduljából.

1.2. A képzési idő és az elvégzendő kreditek száma

Az osztatlan tanárképzés **három formában** valósulhat meg, ezektől függ az összegyűjtendő kreditek száma is:

- ha mindkét felvett szak 4 éves, akkor a +1 éves szakmai gyakorlattal **10 féléves** képzésben **300** kredit;
- ha egyik szak 4, a másik 5 éves, a +1 éves szakmai gyakorlattal **11 féléves** képzésben **330** kredit;
- ha mindkét szak 5 éves, a +1 éves szakmai gyakorlattal **12 féléves** éves képzésben **360** kredit.

A + 1 év mindegyik esetben az iskolákban eltöltendő *egyéni összefüggő tanítási gyakorlatot* jelenti.

1.3. Szabadon választható tárgyak/kreditek

A tantervben meghatározott elvégzendő tárgyakon kívül a képzés során ún. *szabadon választható tárgyakat* is teljesíteni kell meghatározott kreditértékben. A kreditek mértékét a képzés ideje határozza meg.

A tanárképzésben a szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek száma a 8/2013. sz. Korm. rendelet szerint úgy számítandó, hogy a teljes képzés összkreditszámából le kell vonni az összefüggő tanítási gyakorlat kreditszámát, s a maradék kreditmennyiség 5 százaléka lehet szabadon választható.

Az SzTE-n ennek megoszlása ennek megfelelően a következő:

- 10 féléves képzés esetén: **12** kredit,
- 11 féléves képzés esetén: **14** kredit,
- 12 féléves képzés esetén: **16** kredit.

1.4. A kredittúllépés

A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 49. § (2) bekezdése szerint a hallgatók számára térítési díj megfizetése nélkül biztosítani kell, hogy a tantervben előírt krediteket **10%**-kal meg nem haladó kreditértékben további tárgyakat vehessenek fel. Ez egyben azt is jelenti, hogy az ezen (azaz képzési félévszámtól függően a 330, 363, ill. 396 krediten) felüli kreditekért az egyetem kredittúllépési díjat fog kiszabni.

1.5. Az anyanyelvi készségfejlesztés

Minden tanárszakos hallgatónak teljesítenie kell az *Anyanyelvi készségfejlesztés* című tárgyat (OTO001–1/2 stb.). Ezt a tisztán bölcsészettudományi szakpárok esetében a BTK Magyar Nyelvészeti Tanszéke hirdeti, más (pl. TTIK – JGYPK, JGYPK – JGYPK) szakpáros hallgatónak pedig a JGYPK Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéke. A 0 kredites ún. **kritériumtárgy** felvételét már az első tanév valamelyik félévében lehetővé tesszük minden hallgatónak. Bővebb tájékoztatást a két érintett tanszéken kaphatnak az érdeklődők.

1.6. Testnevelés kurzusok

A Szegedi Tudományegyetem alapképzésre, osztatlan képzésre és felsőoktatási szakképzésre felvett hallgatóinak a tanulmányaik **első két félévében kritériumtárgyként** (tehát a végbizonyítvány kiadásának a feltételeként) el kell végezniük **félévenként egy testnevelés kurzust** a Sportközpont által meghirdetett kínálatból.

1.7. Az általános- és/vagy középiskolai szakképzettség megválasztása

A képzés mindhárom formában (10, 11 és 12 félév) egy 6 féléves **közös képzési szakasszal** kezdődik.

Amennyiben a közismereti tanárszakon középiskolai és általános iskolai tanár szakképzettség is szerezhető, a hallgató a közös képzési szakasz követelményeinek teljesítésekor választhat, hogy **általános iskolai tanári szakképzettséget** vagy **középiskolai tanári szakképzettséget** szerez.

A közös képzési szakasz kreditértéke 180 kredit, ebből az elágazási döntésig legalább 150 kredit teljesítendő – az alábbi megosztásban: Ha a hallgatónak mindkét szakján lehetősége van választani a 4+1 és 5+1 képzés között, akkor legalább 69–69 szakos kreditet kell teljesítenie (ebből: 65 szakos és 4 szakmódszertani), valamint 12 kreditet a pedagógiai-pszichológiai tárgyakból. A pusztán kreditmennyiségen túl azonban vizsgálandó az is, hogy a 69–69 kreditben minden olyan kiemelkedően fontos tantárgy/vizsga teljesítése benne legyen, amelyeket a szakok tantervei mérföldkő jellegűnek határoznak meg (pl. nyelvi alapvizsga stb.). Ezért az elágazási döntés meghozatalakor ez is ellenőrzésre kerül.

Ha csak egyik szakján van elágazási lehetőség, a másikon viszont csak az egyik típusú kimenet (4+1 vagy 5+1) létezik, akkor csak azon a szakon kell vizsgálni a 69 kredit meglétét, amelyiken választani tud a két képzési forma között. Ehhez kell még legalább 12 kreditet teljesítenie a pedagógiai-pszichológiai tárgyakból. Ha a hallgató mindkét szakja olyan, hogy azon csak az egyik kimenet lehetséges (mindkettő 4+1, mindkettő 5+1 vagy egyik csak 4+1, a másik csak 5+1 formában végezhető), akkor nem kell vizsgálni a hallgató megszerzett kreditjeit, a hallgató egyszerűen folytatja tovább mindkét szakján a megfelelő hálóterv szerint a tanulmányait.

Az általános iskolai, illetve középiskolai tanári szakképzettség közötti választás a közös képzési szakasz elvégzésének félévében (a mintatanterv szerint a hatodik félévben, de mindig páros félévben) történhet meg a Neptun rendszerében március 31-ig.

Kivételes esetekben – ha csak néhány kredit hiányzik az előírtakból – a hallgató az adott félév vizsgaidőszakának végéig, de legkésőbb a félévzárásig méltányossági kérelmet nyújthat be a Tanárképző Központ Tanácsához, amely – a szakgazdával egyeztetve – a hiányzó kreditek számát és a tanulmányok folytatásához feltétlenül szükséges voltát mérlegelve dönt arról, hogy a kérelmező folytathatja-e a következő tanévtől a következő képzési szakaszban a tanulmányait. Pozitív döntés esetén a hallgatónak a hiányzó kreditjeit legkésőbb a következő tanév végéig teljesítenie kell, egyébként nem kezdheti meg az összefüggő iskolai gyakorlatát (4+1 képzésben), illetve a csoportos iskolai gyakorlatát (5+1) képzésben.

Az esetek többségében a 10 féléves képzésben **általános iskolai**, a 11 féléves képzésben **vegyes** (általános és középiskolai), a 12 féléves képzésben **középiskolai** tanár **szakképzettséget** lehet szerezni (bizonyos kivételekkel).

1.8. Iskolai gyakorlatok

A képzés során **háromféle iskolai gyakorlatot** kell teljesíteni, a tantervben meghatározott időszakban; ezek a

- **közösségi (pedagógiai) gyakorlat,**
- a szaktárgyi, ún. **csoportos tanítási gyakorlat** és az
- **összefüggő egyéni iskolai gyakorlat.**

A szakmai gyakorlatok célja az általános tanári és a konkrét szakterületi szakképzettséghez kapcsolódó **gyakorlati ismeretek és kompetenciák megszerzése**, a munkahely világával való ismerkedés azért, hogy a hallgatók későbbi munkájuk hatékonysága érdekében alaptermészetet szerezzenek a tanítási és tanulási, illetve nevelési folyamatok értékelésében, fejlesztésében és kutatásában.

- A **közösségi pedagógiai gyakorlat** célja az elméleti kurzusok során tanult jelenségek megismerése a

gyakorlatban, az iskola világában. A gyakorlatra „A hatékony nevelésoktatás feltételei” – közösségi gyakorlat kurzus keretében kerül sor a pedagógiai – pszichológiai modulban.

- A **csoporthoz tartozó tanítási gyakorlat** célja, hogy a hallgató a gyakorlóiskolában, vezetőtanár irányításával, komplex önálló feladatokon keresztül ismerkedjen meg a tanári munkával, szerezzen tapasztalatokat a szaktárgy tanításában. A szakonként, külön félévben teljesítendő gyakorlat a tanári felkészítés modul része, iskolai megfigyeléseket és egy rövidebb, 15 tanórás gyakorlótanítást foglal magában.
- Az **összefüggő egyéni iskolai gyakorlat** célja az elméleti és a gyakorlati tudás integratív kezelése, összekapcsolása a pedagógiai munka során, az iskola és benne a tanár komplex oktatási-nevelési feladatrendszerének elsajátítása, az iskolát körülvevő társadalmi környezet megismerése. A gyakorlat során a tanárjelölt hosszabb időt, 2 félévet tölt köznevelési intézményben, gyakorlóiskolában, gyakorlólhelyen. Ekkor a tanárjelölt mentorral/mentorokkal dolgozik együtt, önállóan, de a mentor felügyelete alatt tanít, bekapcsolódik az iskolai munka egyéb területeibe, illetve a későbbi folyamatos önfejlesztést megalapozó feladatokat végez.

Az osztatlan tanárképzés képzési rendszere a képességek és kompetenciák fokozatos fejlesztésére törekszik, ennek érdekében az egymást követő félévek egyre több, illetve komplexebb szakmai gyakorlati feladatot tartalmaznak.

A gyakorlatok részletesebb szabályozását és a hozzájuk tartozó segédanyagokat lásd a Tanárképző Központ honlapján az alábbi hivatkozás alatt:

<http://www.u-szeged.hu/tanarkepzes/szabalyzatok>

1.9. A szakdolgozat

A 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet 1. sz. melléklete – mely a tanárképzés általános követelményeit határozza meg – alapján a kétszakos osztatlan tanárképzésben **egy** szakdolgozatot kell elkészíteni, benyújtani és a záróvizsga részeként megvédeni a tanulmányok lezárásakor. A szakdolgozat kreditértéke: **8 kredit**, amely a választott szakhoz tartozó szakdolgozati szeminárium teljesítéséért jár, nem közvetlenül a szakdolgozat elkészítéséért.

1.10. A záróvizsga és részei

A hallgató tanulmányait az osztatlan tanárképzésben záróvizsgával fejezi be. A záróvizsga az oklevél megszerzéséhez szükséges ismeretek, készségek és képességek ellenőrzése és értékelése, amelynek során a hallgatónak arról is tanúságot kell tennie, hogy a tanult ismereteket alkalmazni tudja.

A 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet 3. § (1) pontja előírja, hogy az osztatlan, kétszakos tanárképzésben a tanulmányokat a két tanárszakon **egyszerre kell megkezdeni és befejezni**. A záróvizsgára bocsátás feltétele mindkét tanárszakon a tanulmányok lezárása, beleértve a szakdolgozat elkészítését és az egyéni összefüggő iskolai gyakorlat teljesítését is.

Az osztatlan tanárképzésben a záróvizsga a következő részekből áll:

- a **szakdolgozat** bemutatása és védése,
- a **portfólió** bemutatása és védése, ebbe integrálva számadás a **pedagógiai-pszichológiai modulhoz** tartozó ismeretektől,
- szóbeli felelet a két tanári szakhoz kapcsolódó **szakmai** ismeretektől tételsor alapján (max. 15–15 tétel),
- szóbeli felelet a két tanári szakhoz kapcsolódó **szakmódszertani** ismeretektől tételsor alapján (max. 15–15 tétel).

1.11. A portfólió

A 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet 1. mellékletének 4.5. pontja szerint az osztatlan tanárképzés hallgatóinak portfóliót kell készíteniük. A portfólió 2 kreditese, kötelezően teljesítendő tárgy, mely a tanári felkészítés követelményeibe tartozik. A tanárjelölt a portfóliót az iskolai tanítási gyakorlatok, valamint tanításon és iskolán kívüli gyakorlatok/tevékenységek elemző megjegyzésekkel kísért (= reflektált) anyagából állítja össze. A portfólió konkrét tartalmát a Neveléstudományi Intézet írja elő. A portfóliót a tanárjelölt két szakjából az egyikre nagyobb mértékben koncentrálnak készít el, s ez utóbbi szak módszertanának oktatásáért felelős szaktanszékhez nyújtja be.

A szakdolgozat és záróvizsga részletesebb szabályozását lásd a Tanárképző Központ honlapján az alábbi hivatkozás alatt:

<http://www.u-szeged.hu/tanarkepzes/szabalyzatok>

2. A nyelvi követelmények

A 8/2013. (I. 30.) EMMI-rendelet 1. melléklet 5. pontjában szereplő nyelvvizsga-előírás az Európai Unió és az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) hivatalos nyelveiből vagy romani, illetve lovári (cigány) vagy beás (cigány) nyelvből legalább **egy, államilag elismert középfokú (B2) komplex típusú nyelvvizsga vagy ezzel egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél** meglétét írja elő a diplomaszerezés egyik feltételeként az összes osztatlan tanárszakon.

Pontosan melyik nyelvekről van szó?

Az Európai Uniónak jelenleg **24** hivatalos nyelve van. Ezek a következők: angol, bolgár, cseh, dán, észt, finn, francia, görög, holland, horvát, ír, lengyel, lett, litván, magyar, máltai, német, olasz, portugál, román, spanyol, svéd, szlovák és szlovén.

Az ENSz-nek **6** hivatalos nyelve van: a kínai, francia, orosz, arab, angol és spanyol, azaz az előbbi 24 nyelvhez még a kínai, az arab és az orosz hozzáadódik. Ezekhez társul még a lovári (vagy más romani nyelvjárás) és a beás.

Fontos tehát figyelni arra, hogy az a nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, oklevél, amely a felvételi jelentkezésnél megfelelő volt, illetve plusz pontot ért, nem biztos, hogy az oklevél megszerzéséhez is megfelelő lesz.

Az idegennyelv-szakosokra vonatkozó szabályok:

Az idegen nyelv-szakosokra vonatkozóan a 137/2008. (V.16.) Korm. rendelet (Nyelvvizsgarendelet) 14.§ (2) bekezdése szabályozza a nyelvvizsga-bizonyítvánnyal egyenértékű okiratok körét. Ebben szerepel az „**idegen nyelv szakos mesterfokozattal rendelkező tanári oklevél**” a tanult idegen nyelv szempontjából általános kétnyelvű **felsőfokú komplex (C1) típusú nyelvvizsgával egyenértékű**. Tehát az idegen nyelv-szakos hallgatók az oklevél birtokában teljesítik a nyelvvizsga-követelményeket is.

3. Szakváltási lehetőségek

3.1. Az egyik tanárszak lecserélése az osztatlan képzésen belül

Az osztatlan kétszakos tanárképzésben legfeljebb egy alkalommal, a második félév végéig megváltoztatható a **szakpár egyik tanárszakja**. A szakváltási kérelem elbírálásában a felvenni kívánt szakot gondozó Kar Tanulmányi Bizottsága az illetékes. A szakváltással kapcsolatban bővebb tájékoztatást a szakot gondozó kar Tanárképzési referense ad.

3.2. Átjelentkezés alapszokról osztatlan tanárszakra

A 283/2012. (X. 4.) Kormányrendelet alapján az **alapképzésre** felvett hallgató az alapképzés szakterülete szerinti osztatlan tanárszakra kérheti átvételét.

Az átvétel során a felsőoktatási intézmény dönt arról, hogy melyik tanárszakkal párosítva vehető fel a tanárszak, illetve meddig és milyen feltételekkel kell a hallgatónak a hiányzó krediteket összegyűjteni. A szakváltási kérelmet a felvenni kívánt szakpár anyakarának Tanulmányi Bizottsága bírálja el, amely vagy maga, vagy - karközi szakpár esetén - a társakkal együttműködésben hozza meg döntését. Az átjelentkezéssel kapcsolatban bővebb tájékoztatást a szakot gondozó kar Tanárképzési referense ad.

3.3. Szakváltás osztatlan tanári képzésről BSc/BA képzésre

Az osztatlan tanárszakon tanuló hallgató kérheti átvételét **az egyik szakjának megfeleltethető alapképzési szakra**. A kérelmet az alapszak szerint illetékes Tanulmányi Bizottság bírálja el, amely a megszerzett kreditek számát és jellegét mérlegelve dönt a kérvény elfogadásáról vagy elutasításáról.

A tanárképzéshez kapcsolódó szakváltási rend részletesebb szabályozását lásd a Tanárképző Központ honlapján az alábbi hivatkozás alatt (Tanárképzés szakváltási rend_2018):

<http://www.u-szeged.hu/tanarkepzes/szabalyzatok>